

Sygn. akt VIII U 1420/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2018 r. w Gliwicach

sprawy M. F. (F.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania M. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 30 października 2017 r. **nr** (...)–9/10

oddala odwołanie.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 1420/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 października 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zobowiązał M. F., do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej należnej córce – D. F. (1) za okres od 1 marca 2017r. do 31 sierpnia 2017r. w kwocie 6.328,08 zł plus należne odsetki.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła matka małoletniej, tj. M. F.. domagał się ona jej uchylenia i zwolnienia z obowiązku zwrotu renty rodzinnej za okres od 1 marca 2017r. do 31 sierpnia 2017r. W uzasadnieniu podniosła, iż córka w tym czasie uczęszczała do szkoły w ograniczonym zakresie, jednak jej zamiarem było kontynuowanie nauki. Dodatkowo, powołując się na cytowane w odwołaniu poglądy orzecznictwa argumentowała, że córka nie została skreślona z listy uczniów i tym samym zachowała taki status w spornym okresie. Podkreśliła też, że córka mimo trudności z nauką w dalszym ciągu kontynuuje kształcenie. Nadto podniosła, iż córka nie mogła się wykazać lepszą frekwencją na zajęciach szkolnych, bowiem nie pozwolił jej na to stan zdrowia, na dowód czego przedłożyła odpisy dokumentacji medycznej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko, powołując się na przepis art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1383 ze zm.). ZUS podniósł, że podstawowym celem renty rodzinnej jest zapewnienie niezbędnych środków utrzymania dla dzieci kształcących się w szkole i nie mogących w związku z tym wykonywać działalności zarobkowej. W związku z powyższym organ rentowy, w związku z nieuczęszczaniem przez odwołującą na zajęcia szkolne i nie przystąpieniem w terminie do wymaganych egzaminów uznał, że nie realizowała ona w spornym okresie obowiązku szkolnego, w związku z czym renta rodzinna, za sporny okres się jej nie należy.

D. F. (1) ukończyła 18 lat w dniu (...)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. F. (1) urodzona (...) była uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym ojcu D. F. (2) od 8 marca 2006r. do 31 grudnia 2010r.

W oparciu o zaświadczenie Zespołu Szkół Centrum (...)

w N. z 2 września 2016r. potwierdzające że w roku szkolnym 2016/2017 jest uczennicą I klasy technikum o profilu technik weterynarii, z przewidywanym terminem ukończenia nauki na rok 2020, organ rentowy decyzją z 12 września 2016r., przyznał D. F. (1) prawo do renty rodzinnej na okres od 1 września 2016r. do 31 sierpnia 2020r.

Decyzja ta, jak i kolejne decyzje, na odwrocie zawierały pouczenie, że osoba pobierająca rentę rodzinną pod warunkiem kontynuowania nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia, zobowiązana jest powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, a jeżeli uczy się nadal – zobowiązana jest do nadesłania zaświadczenia ze szkoły – uczelni z podaniem terminu programowego jej ukończenia.

Następnie zaświadczeniem z dnia 5 września 2017r. Zespół Szkół (...) im. J. T. nr 5 w R. potwierdziło, że D. F. (1) w roku szkolnym 2017/2018, od 1 września 2017r., jest uczennicą I klasy technikum, z przewidywanym terminem ukończenia nauki na rok 2021.

Z kolei z zaświadczenia Zespołu Szkół (...) w R. z 5 września 2017r. wynika, że D. F. (1) była w tej szkole uczennicą T. nr 2 w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych w okresie od 6 lutego 2017r. do 23 czerwca 2017r. Równocześnie w treści tego zaświadczenia wskazano, iż w dniu 23 czerwca 2017r. D. F. (1) zrezygnowała z kontynuowania kształcenia w tej szkole i w tym samym dniu odebrała dokumenty.

Następnie w piśmie z 19 września 2017r. Zespół Szkół Centrum (...) w N. poinformował, że D. F. (1) była uczennicą klasy pierwszej czteroletniego technikum w okresie od 1 września 2016r. do 3 lutego 2017r. Natomiast w piśmie z 4 października 2017r. Zespół Szkół (...)

w R. poinformował, że D. F. (1) będąc uczennicą klasy pierwszej T. Nr 2, w okresie od 6 lutego 2017r. do 23 czerwca 2017r. nie uczestniczyła systematycznie w zajęciach szkolnych i w związku z tym odnotowano liczne opuszczenia zajęć lekcyjnych. Mianowicie w lutym posiadała 18 godzin nieusprawiedliwionych i 1 spóźnienie, w marcu 126 godzin nieusprawiedliwionych i 1 godzina usprawiedliwiona, w kwietniu 117 godzin nieusprawiedliwionych, w maju 113 godzin nieusprawiedliwionych i w czerwcu 90 takich godzin. Z kolei rezygnacja z kształcenia w tej szkole i odebranie dokumentów przez D. F. (1) nastąpiło w celu kontynuowania dalszej nauki w Zespole Szkół (...) w R., na dowód czego załączono zaświadczeni o przyjęciu do tej szkoły. Z zaświadczenia z 23 czerwca 2017r. wystawionego przez Zespół Szkół (...) w R. wynika, że D. F. (1) zostanie przyjęta w poczet uczniów tej szkoły na rok szkolny 2017/2018.

Następnie Zespół Szkół (...) w R. w piśmie

z 20 października 2017r. poinformował, że odwołująca, w trakcie kształcenia się w tej szkole w okresie od 6 lutego 2017r. do 23 czerwca 2017r., opuszczała często zajęcia lekcyjne. W związku z tym jej frekwencja w lutym 2017r. wyniosła 58,14%, w marcu 5,93%, w kwietniu 1,83%, w maju 4,24% zaś w czerwcu 1,1%.

W konsekwencji uzyskania powyższych informacji, organ rentowy organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

D. F. (1) na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2018r. oświadczyła, że faktycznie od lutego 2017r. podjęła naukę w Zespole Szkół (...) w R.

i w tym miesiącu uczestniczyła w ponad połowie zajęciach. Z kolei od marca 2017r. praktycznie przestała chodzić do szkoły i nie uczęszczała na zajęcia do Szkoły z powodu, jak to określiła, „błędu i głupoty”. Nadto podkreśliła, że została przyjęta na II semestr

o odmiennym profilu niż profil w jakim uczyła się na I semestrze i tym samym była zmuszona nadrobić program nauczania z I semestru. Nie dawała sobie z tym rady, więc zrezygnowała z dalszego kontynuowania nauki w tej szkole. Podniosła ponadto, że

w czerwcu 2017r. przeżyła operację usunięcia wyrostka robaczkowego, po której nie była w stanie chodzić do szkoły bowiem przeleżała 2 tygodnie w łóżku. Z kolei w maju 2017r. nie była w stanie uczestniczyć w zajęciach, gdyż na miesiąc przed operacją odczuwała silne bóle brzucha, które uniemożliwiały jej udział w zajęciach. W związku z czym zaznaczyła, iż gdyby nie jej problemy zdrowotne to z pewnością starałaby się uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych.

W oparciu o przedłożone przez odwołującą dokumenty z przebiegu leczenia szpitalnego, Sąd ustalił, że w dniu zgłoszenia się dnia izbę przyjęć (...) Publicznego Szpitala (...) ŚLUM w K., tj. 8 czerwca 2017r., D. F. (1) skarżyła się na występujące od tygodnia bóle brzucha. W dniu (...) wykonano u niej zabieg operacyjny usunięcia wyrostka robaczkowego, po czym w dniu

10 czerwca 2017r. została wypisana do domu ze zwolnieniem z zajęć szkolnych na 7 dni i zwolnieniem z zajęć z WF do końca roku szkolnego.

Niezależnie od powyższego na podstawie znajdującego się w aktach ZUS, zaświadczenia Zespołu Szkół (...) im. J. T. nr 5 w R. Sąd ustalił, że D. F. (1) w roku szkolnym 2017/2018, od

1 września 2017r., jest uczennicą I klasy technikum, jednak nie realizuje obowiązku nauki. Jej frekwencja od początku roku szkolnego w każdym kolejnym miesiącu wynosiła poniżej 50% (w styczniu wyniosła 12%). W związku z powyższym, po osiągnięciu pełnoletności, zostanie ona skreślona z listy uczniów.

Z zaświadczenia z dnia 20 października 2017 roku wynika, że frekwencja w luty wyniosła 58,14 %, w marcu 5,93 (to jest 8 lekcji), w kwietniu – 1,83% (1 lekcja), w maju 4,23% (- 5 lekcji) w czerwcu 1,1% - (1 lekcja). Nie była klasyfikowana z żadnego przedmiotu poza wiedzą o społeczeństwie (ocenia niedostateczna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego oraz zeznań ubezpieczonej (k.22-23). Sąd uznał zgromadzony materiał dowodowy za kompletny i wiarygodny, a przez to pozwalający na poczynienie ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. F. nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1383 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenia jest obowiązana do ich zwrotu.

Z kolei w myśl ust. 2 powołanego wyżej przepisu za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

1. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
2. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Powyższe wskazuje, iż żądanie zwrotu uzasadnia w pierwszej kolejności stwierdzenie bezpodstawności wypłaconego świadczenia. Niezbędne jest również ustalenie, że osoba pobierająca świadczenie była prawidłowo pouczona o przypadkach braku prawa do jego pobierania. M. F. została prawidłowo pouczona o zasadach zwrotu nienależnego świadczenia/

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do stwierdzenia, czy renta rodzinna pobrana w okresie spornym była faktycznie świadczeniem nienależnym w rozumieniu powołanego wyżej przepisu, a w konsekwencji, czy jest on zobowiązany do jego zwrotu.

Po myśli art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Z przepisu powyższego wynika jednoznacznie, że D. F. (1) urodzonej 5 kwietnia 2000r. a zatem mającemu w chwili wydania decyzji (...) lat, prawo do renty rodzinnej przysługiwało pod warunkiem kontynuowania nauki w szkole.

Określenie przez ustawodawcę w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, że renta rodzinna przysługuje dziecku po ukończeniu 16 roku życia do ukończenia nauki w szkole, należy rozumieć nie tyle, że chodzi tu o formalny status ucznia (studenta), co realne wypełnianie tej roli stosownie do regulaminu uczelni (szkoły), w szczególności poprzez uczestnictwo w zajęciach, podchodzenie do egzaminów i przedkładanie wymaganych prac semestralnych itd. Nie mieści się w tym pojęciu takie postępowanie ucznia (studenta), które polega na zapisywaniu się do danej szkoły bez uczestniczenia w całości lub istotnej części zajęć, niepodchodzeniu do egzaminów ani nieprzedkładaniu wymaganych programem nauczania prac itp. (vide wyrok Sądu Najwyższego z 19 lutego 2013r.

w sprawie I UK 471/12 Lex nr 1308053. Porównaj też wyroki Sądu Apelacyjnego

w K. z 31 marca 2016r. w sprawie III AUa 1277/15 Lex nr 2044297, z 6 grudnia 2011r.; w sprawie III Ua 569/11, LEX nr 1171268; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 28 maja 2015r.; w sprawie III AUa 1527/14; Lex nr 1765955; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 3 września 2014r.; w sprawie III AUa 1972/1 Lex nr 15- (...)).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało w sposób jednoznaczny, że D. F. (1) od marca 2017r. do sierpnia 2017r. faktycznie nie uczęszczała na zajęcia w Zespole Szkół (...) w R., nie oddawała prac kontrolnych i nie została sklasyfikowana z prawie wszystkich przedmiotów. Z dniem 23 czerwca 2017r. wypisała się z tej placówki.

Wynika to z pism tejże szkoły z 5 września 2017r. i z 20 października 2017r. Potwierdziła to również D. F. (1) na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2018r. Wprawdzie podnosiła ona również na tej samej rozprawie, że w maju i czerwcu 2017r. nie uczestniczyła w większości w zajęciach lekcyjnych, gdyż z początkiem czerwca została poddana operacji, po której przez miesiąc nigdzie nie chodziła, zaś na miesiąc przed operacją odczuwała silne bóle brzucha i nie była w stanie chodzić do szkoły. Sąd jednak nie dał wiary tym twierdzeniom, bowiem jak sama na początku przyznała, przestała chodzić do szkoły na skutek „błędu i głupoty”. Jej powyższe twierdzenia stoją również

w sprzeczności z zapisami w przedłożonej przez nią dokumentacji medycznej, gdzie wyraźnie wskazano, iż zabiegowi została poddana w dniu 8 czerwca 2017r., natomiast po 2 dniach została wypisana ze szpitala ze zwolnieniem od zajęć lekcyjnych na 7 dni. Również w dokumentacji tej zapisano, że przy przyjęciu do szpitala, podała ona że ból brzucha odczuwa od tygodnia.

W takiej sytuacji, wobec braku kontynuowania przez D. F. (1) nauki w rozumieniu art. 68 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, renta rodzinna za wskazany powyżej okres jej nie przysługiwała. A skoro została ona jej za ten okres wypłacona, to M. F. jest zobowiązana do jej zwrotu na podstawie art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. Zwrócić bowiem należy uwagę, że była ona prawidłowo pouczana w decyzjach rentowych o spoczywającym na niej obowiązku powiadomienia organu rentowego o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, czego jednak nie uczyniła, a co spowodowało bezzasadną wypłatę świadczenia. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje, czy matka wiedziała o zaprzestaniu uczęszczania córki do szkoły.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji.

(-) SSO Teresa Kalinka